

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

188. An pœnitens oblitus censuræ exigentis satisfactionem, remaneat
absolutus per generalem absolutionem, collatam à Confessario
potestatem habente? Et an pœnitens in Confessione etiam extra lubilæum

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 16. d. ff. 14. n. 5.* sed mēdicantes, ut observat etiam ex Suarez Turrianus, habent privilegium absolvendi sine solennitatibus: unde si quis in absolutione excommunicati sine contemptu non exigeret juramentum, vel non recitaret aliquem Psalmum penitentialem, aut orationem Dominicam, &c. non peccaret, nisi tantum venialiter.

2. Sed hic obiter querendum est quo sensu intelligatur prædictum juramentum, quod exigitur ab excommunicato, ut supra retulimus. P. Suarez n. 10. dicit non inducere obligationem observandi omnia mandata Ecclesiae, quia esset novum onus imponere fidelibus, quo peccent malitia speciali contra Religionem juramenti, quoties aliquod Ecclesiae præceptum violarent. Addit intelligi de non violando legem ob cuius transgressionem imposita fuit excommunicatio; sed neque habetur usu receptum, & saltem ob ignorantiam excusantem homines à novo peccato. Ita Cajet. in *sum. verb. absolutio*, docet hoc juramentum non esse postulandum nisi in magnis criminibus, interdum verò juramentum solum de satisfactione exhibenda, & ita docet Turrianus ubi supra, quod est valde notandum.

Sup. hoc in
ref. seq. §. 1.
& in §. not.
præteritæ.

RESOL. CLXXXV.

An juramentum de parendo, &c. præstandum sit semper in absolutione excommunicationis majoris, & si omittatur, quando debet præstari, an absolutio sit nulla? Ex part. 5. tract. 9. Ref. 68.

Sup. hoc in
fin. præced.
Ref. Sed lege
eam per totam,
& pro
contento in
hac ref. sup.
in Ref. 181.
§. ult.

§. 1. CAsus sunt practicabiles, & ad primum respondent Sylvester & D. Anton. quos sequitur Cajetanus, solum esse exigendum in magnis criminibus, ut in hereticis, incendiariis, falsariis, Clericorum percussoribus, ac similibus. Pro contraria tamen sententia facit quod jus discrimen nullum ponat in criminibus, ut constat ex c. cum desideres, de sent. excomm. Dicit tamen potest servari posse, quod docent illi auctores citati, ea in absolutione, quæ datur in foro interiori; in foro autem exteriori standum esse consuetudini loci, si legitime præscripsit.

2. Ad secundum dubium an absolutio quando omittitur juramentum, sit utilis, seu valida? Respondet omissio juramento, cum à jure præscribitur, placuit quibusdam non valere absolutionem, ut refert gl. in d. c. cum desideres, de sent. excommunicat. verbo, nisi forma. & adscribitur Hostiensis. Nihilominus dicendum est valere absolutionem, ut docet, glossa citata, Abb. ibid. probatur communis sententia ex cap. super eo, 2. de sententia excommunicationis, ubi absolutio data illi, qui jurare noluit, valida asseritur, nec ulla constitutio juris est, quæ ostendat juramentum esse de essentia absolutionis, aut ad ullam ejus causam intrinsecam spectare, & hæc omnia docet Gordonus tom. 2. lib. 7. q. 12. c. 9. §. 3. n. 75.

RESOL. CLXXXVI.

An excommunicatus, si non potest satisfacere, debeat saltem confessorio præstare cautionem iuratoriam? Et an ille processus satisfactionis, & cautionis pignoratitiae & iutoriae intelligendus sit pro foro penitentiali, deficiente possibilitate penitentis, propositum ejus firmiter tantum valeat? Ex part. 2. tract. 16. & Misc. 2. Ref. 42. alias 44.

Sup. hoc
quavis ex
vi Cruciatæ
lege tamē in

§. 1. DOctores communiter affirmativam sententiam docent, sed cum viderem confessarios etiam communiter in praxi non observare, non pa-

rum laboravi, ut invenirem aliquos Doctores, pro tractanda eorum praxi, & pro contraria sententia. Ref. 41. manda, & tandem inveni Ioan. Valerum in differentiis utriusque fori, ver. absolutio, differ. 5. n. 3. & differ. 11. in fin. & Henriquez lib. 7. c. 13. n. 2. in glossa littera I. & c. 28. n. 3. in gloss. littera A. asserere, in foro conscientiae, latius esse propositum firmiter penitentis, quia requiritur tantum pro foro exteriori, in casibus expressis. Et ita etiam docet Navarrus c. 27. n. 278. sic limitans quod dicit in c. 26. n. 3.

2. Dicendum est igitur probabiliter, cum supra dictis Doctoribus, quod ille processus satisfactionis, & cautionis pignoratitiae, & iutoriae, videtur intelligendus pro foro exteriori, nam in foro penitentiali deficiente possibilitate penitentis, propositum ejus firmiter tantum valet, quantum datio pignorum, vel fidei iussorum, in foro judiciali. Ergo in foro conscientiae satis erit credere penitenti.

RESOL. CLXXXVII.

An excommunicatus, ut absolatur, sufficiat dare fidei iussoriam cautionem, si non potest dare pignoratitiam? Et qui incurrit excommunicationem, eo quod cum potuit, non solvit decimas, si postea fiat impotens, an possit absolvi per Bullam cum cautione, non obstante Concilio Tridentino sess. 24. cap. 12. de Reformatione, dicente talem non esse absolvendum, nisi plena restitutione subsequente? Ex p. 5. tract. 9. Ref. 39.

§. 1. Iacet Cajetanus ver. absoluto cap. 4. & Navar. c. 26. n. 7. dicant, quod si penitens potest dare pignoratitiam cautionem, tenetur ad illam, & si hanc non, ad fidei iussoriam, & si nec istam, tenetur ad iussoriam. Probabilius tamen est, quod cautio, quæ exigitur à jure, intelligi debet disjunctivè, ita quod si excommunicatus habet pignora, non tenetur dare illa, sed sufficiat dare fidei iussoriam. Videtur autem quod si potest dare alteram illarum cautionum, non satisfaciat in conscientia, dando iuratoriam, quia hoc potest vergere in grave detrimentum partis læsæ. Et ita docet Ludovic. de la Cruz in Bulla Cruc. disp. 1. c. 4. dub. 2. n. 15. imò probabiliter aliqui, ego alibi citavi, docent sufficere cautionem iuratoriam, etiam si possit dare fidei iussoriam, vel pignoratitiam, quod est valde notandum.

2. Notandum est hic obiter, quod qui incurrit excommunicationem, eo quod cum potuit, non solvit decimas, si postea fiat impotens, potest absolvi per Bullam cum cautione, non obstante Tridentino sess. 24. c. 12. de reformatione, dicente talem non esse absolvendum, nisi plena restitutione sequuta, quod idem in simili dicunt DD. in expositione constitutionis de largitione munerum Regularibus interdicta, quam novissime edidit Sanctiss. Clemens VIII.

RESOLVITIO CLXXXVIII.

An penitens oblitus censurae exigentis satisfactionem remaneat absolutus per generalem absolutionem collatam à confessorio potestatem habente? Et an penitens in confessione etiam extra subilem fallat, si nullam faciat mentionem censurarum, remaneat absolutus ab illis, quarum sit inculpabiliter oblitus, etiam si Superior Confessorius non habuisset expressam intentionem ab his absolvendi? Et difficultas est, an penitens talis remaneat absolutus ab his, quas culpabiliter non expresserit, quoties absoluitur.

Et ejus absolutione. Ref. CLXXXIX. &c. 109

lutio fit collata ab habente potestatem ordinariam? Ex p. tract. 10. & Misc. 1. Ref. 12.

Negativè responderet Coninch. de Sacramentis, disputatione octava, dub. 17. numero 97. Bonacina de Sacramento Pœnitentie, disputat. prima, quæst. tertia, punct. sexto, numero quarto. Leo de Iubileo, parte secunda, numero 200. Avila ubi infra, & alij.

Quia non est credendum Confessarium velle absolvere à censura non expressa, à qua etiam si esset expressa non potest licitè absolvere, nisi præmissa satisfactione reali.

2. Hæc opinio est satis probabilis, sed affirmativam probabilem etiam esse puto. Et ratio est, quia stante hac oblivione inculpabili, nullum adest impedimentum, neque ex parte Confessarii, neque ex parte Pœnitentis, quominus possit & validè, & licitè absolvi, cum sufficiat efficax propositum satisfaciendi, quando impossibilis est realis satisfactio. Sed quando quis inculpabiliter ignorat, seu obliviscitur se teneri ad satisfaciendum, verè pro eo tempore satisfactio hæc dici potest impossibilis. Ergo pro eo tempore sufficit propositum restituendi. Ergo stante hoc proposito dicendum erit pœnitens absolutus. Et hanc sententiam tanquam probabilem admittunt etiam Doctores contrarii; & idèò Avila de Cens. parte secunda, capite septimo, disputatione tertia, dub. 9. conclusionem secundam, sic asserit. Ex secunda conclusione inferunt nonnulli juniores, quòd si aliquis est excommunicatus excommunicatione exigente satisfactionem partem, & oblitus est confiteri peccatum illud, propter quod incurrit excommunicationem, & confessus est Confessori habenti facultatem ad absolvendum à tali excommunicatione virtute Bullæ Cruciatæ, vel alterius privilegij per absolutionem generalem, quæ datur ad cautelam, verè manet absolutus à tali excommunicatione. Verumtamen quamvis hoc sit probabile, oppositum iudicio probabilius; quia non est præsumendum, Confessorem habere intentionem absolventi à tali excommunicatione, quæ si à pœnitente manifestaretur, & absolveret ab ea sine satisfactione, vel cautione, peccaret mortaliter. Ita ille, cui ego libenter adhaereo.

3. Notandum est hic obiter id quod etiam alibi adnotavi pœnitentem in confessione etiam extra Iubileum factam, si nullam faciat mentionem censuratum, remanere absolutum ab illis, quarum sit inculpabiliter oblitus. Etiam si superior Confessarius non habuisset expressam intentionem ab iis absolventi; quia absolutio illa impenditur in ordine ad absolutionem sacramentalem, ad quam necessaria est absolutio ab omnibus censuris etiam reservatis. Sed difficultas est an talis pœnitens remaneat absolutus ab iis, quas culpabiliter non expresserit quoties absolutio fit collata ab habente potestatem ordinariam? Et ratio est, quia absolutio ab excommunicatione pendet à potestate, & intentione absolventis. Ergò si absolventis intentio est ab omnibus absolventi, tenebit absolutio, etiam si aliqua culpabiliter non fuerit expressa. Et hanc sententiam tenet etiam Angelus Bossius de Iubileo, sectione prima, cas. 18. numero vigesimo primo.

RESOL. CLXXXIX.

An licitè quis absolvatur ab excommunicatione invitatus, licet non velit desistere à contumacia, & à peccato, per quod fuit excommunicatus?
Et an hoc intelligatur tantum de absolutione ab homine non autem de absolutione à jure?
Tom. V.

Et an per Bullam Cruciatæ, Iubileum, vel aliud privilegium concessum in favorem pœnitentis non possit absolvi invitatus ab excommunicatione, secus si privilegium sit concessum in favorem Confessarii, ut si sit Religiosus, &c. Ex part. 5. tract. 9. Ref. 10.

Validam esse talem absolutionem non est dubium; difficultas est an sit licita? Multi Iuristæ putant esse licitam, ut latè refert & defendit Vgolinus tabula 1. cap. 19. §. 2. num. 3. P. Suarez docet, primò si sit ab homine, posse ab eo licitè tolli, iustis de causis, & observatis prudenter circumstantiis, & hoc non est contra aliquod jus divinum, aut humanum. Secundò si sit lata à jure, dicit quòd erit observanda forma assignata, si sit jure assignata, secus si prudenter rem esse considerandam, ut fiat sine peccato, S. Thom. quidem in 4. dist. in 1. 8. quæst. 2. art. 8. absolute dixit posse discretè auferri, si quis videat salutem illius expedire, in quem lata est. Et P. Vasquez dub. 18. num. 14. breviter dixit illum non esse absolvendum, nisi majus malum sequeretur, & mihi videtur, prudenter consideratis circumstantiis, posse licitè absolvi aliquem ab excommunicatione invitatum. Et hæc omnia docet Turrian. de censuris lib. 2. disp. 24. dub. 7. sed circa præsentem questionem ne deferat videre Philippum Fabrum de cens. in 4. sentent. dist. 25. q. 1. disp. 4. c. 8. n. 261. ubi observat ex multis licere absolvere invitum ab excommunicatione, licet non velit desistere à contumacia, & à peccato, propter quod fuit excommunicatus, & hoc quando iudex cognoscens quòd excommunicatio non prodest, sed obest, & consequenter non sit medicina, sed venenum, tunc enim si iudex cognoscat prudenter, quòd si absolvatur etiam invitatus & contumax, hoc proderit ipsi excommunicato, licet poterit illum absolvere; sed hoc dicunt de absolutione ab homine, ac non de absolutione à jure. Ab hac enim dicunt nunquam licere absolvere, nisi petat absolutionem, & cesset à peccato. Tamen hoc etiam licere de excommunicatione à jure, tenent recentiores, quando in jure non cavetur, ut ullo modo absolvatur, nisi satisfaciatur, &c. quia tunc videtur facultas tota commissa prudenti iudicio iudicis, ideo si iudex expedire poterit licitè ab illa absolvere, si adsint tres conditiones. Prima quòd hoc non sit in præjudicium tertij, quia hic esset actus contra iustitiam. Secunda, dummodo non adsit scandalum, nec contemptus censuræ. Tertia, quòd sint sufficientia signa, quòd talis censura potius detrimentum afferat, quàm utilitatem, & quòd procedendo via suaviori obedientiam obtinebit; sunt enim quidam, qui magis moventur suavi admonitione, quàm rigorosa flagellatione.

2. Nota etiam quòd conclusio intelligitur de absolvente per potestatem ordinariam, & absolutam, independentem à voluntate excommunicati, unde per Bullam Cruciatæ, vel Iubileum, vel aliud privilegium concessum in favorem pœnitentis, non potest absolvi invitatus. Ita P. Henriquez, & aliqui Magistri; nam usus privilegij pendet ex voluntate utentis illo, unde si non vult uti illo, non habebit Confessarius facultatem absolventi virtute illius. Dico concessum in favorem pœnitentis, nam si sit concessum in favorem Confessarii, ut si sit Religiosus, qui absoluit virtute privilegij concessi ipsi Religioni, credo quòd absolutio erit valida.

RESOL. CXC.

An absolutio ab excommunicatione data sub conditione
K in